

Access•City

Award 2015

Valik parimaid tavaid ELi linnade
ligipääsetavamaks muutmisel

Sotsiaalne
Euroopa

**Europe Direct on teenistus, mis aitab teil leida vastused
Euroopa Liitu käsitlevatele küsimustele.**

**Tasuta infotelefon (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Antav teave on tasuta, nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne operaatori, hotelli ja telefonikabiini puhul).

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab Internetist (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2015

ISBN 978-92-79-46152-1

doi:10.2767/523207

© Euroopa Liit, 2015

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Trükitud Suurbritannias

TRÜKITUD TÖÖDELDUD KLOORIVABALE VANAPAPERILE (PCF)

Sisukord

Eessõna	2
Access City Award 2015 – tutvustus	3
Borås, Rootsi – võitja	4
Helsingi, Soome – teine koht	7
Ljubljana, Sloveenia – kolmas koht	10
Arona, Hispaania – ära märgitud avalike rajatiste ja teenuste eest	13
Luxembourg, Luksemburg – ära märgitud avalike rajatiste ja teenuste eest	15
Logroño, Hispaania – ära märgitud tehiskeskonna ja avalike kohtade eest	17
Budapest, Ungari – ära märgitud transpordi ja infrastruktuuri eest	19
Osalemise konkursil „Access City Award 2016”	21

Eessõna

Volinikuna, kelle pädevusse kuuluvad puuetega inimeste õigused, on mul hea meel eeskju üle, mida näitasid ligipääsetavuse alal linnad, kes osalesid viiendal, nüüd juba traditsiooniliseks muutunud „Access City” auhinna konkursil.

Euroopa Komisjon on pühendunud puuetega inimestele võrdsete võimaluste tagamisele. Puuetega inimesed puutuvad igapäevaelus ikka veel tõketega kokku ning seetõttu on ligipääsetavuse poliitika ülimalt oluline. Tahan õnnitleda kõiki konkursil „Access City Award 2015” osalenud ELi linnu selle puhul, et nad on teinud elu kõigi jaoks ligipääsetavamaks.

Tänavused võitjad paistavad silma oma sihikindlusega muuta parem ligipääsetavus linnaplaneerimise ja -arengu püsivaks ning tingimatuks osaks.

2015. aasta auhinnale kandideerinud algatuste ulatus ja kvaliteet ning nende linnade pühendumus ligipääsetavusele on minu arust äärmiselt muljetavaldav.

Trükis annab põgusa ülevaate sellest, kuidas iga linn on ligipääsetavuse endale südameasjaks teinud ning töötanud koos eakate ja puuetega inimestega, et leida teid nende vajaduste rahuldamiseks ja luua neile võimalused elada iseseisvalt ja teistega võrdväärselt.

Minu südamlikud õnnesoovid trükises tutvustatud linnadele, ülejäänud Euroopa linnu aga kutsun üles leidma eeskju ja innustust võitjate saavutustest tõketeta Euroopa ülesehitamisel.

Marianne Thyssen

Töehõive, sotsiaalküsimuste,
oskuste ja tööjõu liikumise volinik

Access•City Award 2015

Sissejuhatus

„Access City” auhinnaskeem, mille eesmärk on edendada linnakeskkonna ligipääsetavust Euroopa järjest arvukama eaka ja puuetega elanikkonna jaoks, käivitati 2010. aastal.

Sellest ajast alates on auhinnale konkureerinud paljud Euroopa linnad, kes on pühendunud elanikele ja küllastajatele parema ligipääsu loomisele.

Ligipääsetavus on prioriteetne nii Euroopa Komisjonile kui kõigile liikmesriikidele. Auhinnaskeem on hea võimalus tuua esile näiteid uuenduslikust mõtlemisest ja parimatest tavadest, mis võivad innustada teisi linnu, kes seisavad ehk samasuguste probleemidega silmitsi.

Tänavused võitjad ja äramärgitud linnad üle kogu Euroopa esindavad tervet rida kultuurilisi, topograafilisi ja ilmastikutingimusi, mis ligipääsetavust mõjutavad.

Kõik nad on suutnud oma ülesandega uuenduslikul ja kestlikul moel toime tulla ning luua eakatele ja puuetega inimestele võimalused iseseisvaks ja teistega võrdväärseks eluks.

Borås, Rootsi

Võitja

Konkursi „Access City Award 2015” võitis 107 000 elanikuga ajalooline linn Borås. Sellel Lääne-Rootsi suuruselt teisel linnal on pikaajalised traditsioonid majandustegevuses, konkreetsemalt tekstiili- ja moetööstuses.

Kõigile ligipääsetav

Üks olulisemaid tegureid, mis tõi Boråsile võidu, oli nende kauaaegne ja vankumatu poliitiline pühendumus põhimõttele „Kõigile ligipääsetav Borås”.

Selle põhieesmärk on tagada, et ühegi elaniku õigused ei oleks linnakeskkonnas kärbitud. Selle saavutamiseks on määratud nii rahalised vahendid kui ka personal ning linn töötab kõigis küsimustes käsikäes Borási puuetega inimeste nõukojaga.

Ligipääsunõuete täitmine ja täiustamine

Borås on loonud andmebaasi, kuhu on kantud kõik ligipääsetavusnõuetele vastavad avalikud hooned. Lisaks on üle vaadatud ja klassifitseeritud poed, restoranid, hambaarstikabinetid ja muud teenindustevõtted. Neile on ka antud tagasisidet, kuidas ligipääsetavust parandada.

Selles valdkonnas erasektori motiveerimiseks annab linn välja ligipääsetavuse auhinda.

Boråsis rakendatakse ligipääsetavusnõudeid ka tehiskeskkonnale, mis on juba sammuke õigusnormidest edasi. Selleks et puuetega inimesed saaksid teistega võrdselt iseseisvalt elada, annab linn eramute ligipääsetavamaks muutmiseks toetust.

Linnavalitsus ja eraettevõtted mõtlevad, kuidas kogu linn ligipääsetavaks muuta. Avalikes hoonetes ja nende ümbruses on hakatud kasutama teekonnatähiseid ja pimedate kirjas teavet.

Kümne aasta jooksul on palju muutunud.

Ulf Willberg

Tõketeta ühistransport

Boråsis saavad eakad ja puuetega inimesed ühistranspordiga tasuta sõita, samuti pakutakse neile spetsialiseeritud transporditeenust, mida võib piiramatus ulatuses kasutada.

Kõik linna bussid ja bussipeatused on liikumis- ja nägemisraskustega inimestele ligipääsetavad. Ülekäigukohtades on hakatud kasutama madaldatud ääre- ja reljeefseid tänavakive, helisigaale ja kombitavaid juhikuid.

Tehnoloogia kasutus

Borås kasutab infotehnoloogiat ja -teenuseid, et linnakeskkond oleks ligipääsetav kõigile kodanikele, hoolimata nende võimetest või vanusest.

Nii on näiteks ligipääsetavusandmebaas kasutatav kergesti loetavas või etteloeavas versioonis, ligipääsetavusfunktsioone võimaldab ka linna kodu- ja uudisleht, mille kaudu pakutakse ühtlasi abivajajatele telefoniteenust.

Paljud eakad saavad end tunda märksa kindlamalt tänu algatusele, mille käigus paigaldatakse 3500 korteri ja 1500–2000 maja välisuksele digitaalsed võtmeta lukud. Algatuse raames pakutakse ka lihtsamat ligipääsu hooldusteenustele, näiteks häirekõnede süsteemile.

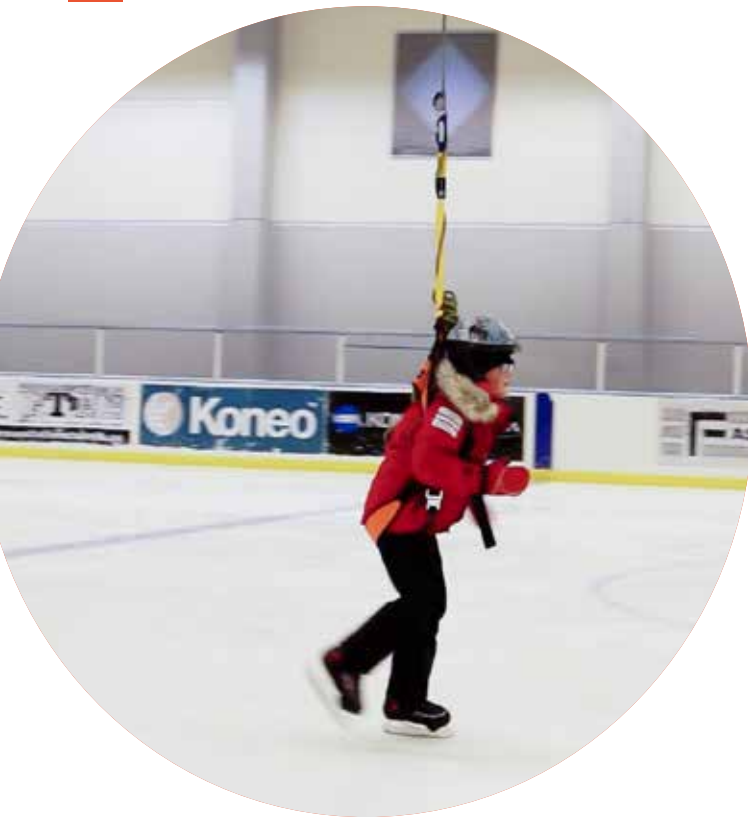
Nõuetele vastavus

Avalike rajatiste ja teenuste ligipääsetavust koordineerivad linna palgal olev ligipääsetavuse planeerija ja nõustaja. Nad töötavad käsikäes linnavalitsuse puuetega inimeste nõukoja ja eakaid esindavate organisatsioonidega, et tagada ligipääsetavusnõuete jätkuv järgimine ning kooskõlastada tegevust linnaelu kõigi aspektide ligipääsetavuse vallas.

See tähendab ka ligipääsetavusteabe kättesaadavust puuetega inimeste organisatsioonidele, arhitektidele, ehitusettevõtetele, äriühingutele ja igapäevale, kes seda vajab.

Minu arust pakutakse Boråsis inimestele ringiliikumiseks igasuguseid võimalusi. Sillutistel on kerge liikuda, kõigile üle 65-aastastele on bussisõit tasuta. Bussi ja bussist välja saamine ei ole raske.

Alf Svanberg

Koostöö: ligipääsetavuse tagatis

Tulemuste jätkuvuse ja kestlikkuse tagab linna tihe koostöö puuetega inimeste ja eakate nõukodadega.

Koostöö on oluline linna ligipääsetavuskavade koostamisel ja prioriteetide määramisel. Linnavalitsuse kõigil osakondadel on oma kontaktisik, kes vastutab ligipääsetavusküsimuste eest.

Kõigi kodanike heaolu

Sellest, et linn peab puuetega inimeste heaolu tähtsaks, annavad tunnistust ligipääsetavad võimlad, uisu- ja mänguväljakud ning paljud muud rajatised.

Loomaks kõigile võrdsed võimalused looduses viibimiseks, on ka mitmed looduskaitsealad ligipääsetavaks tehtud.

Olen kasutanud ratastooli juba üle 14 aasta. Selle aja jooksul olen täheldanud Boråsis tänavate ligipääsetavuses suur muutust (kõrgete äärekivide eemaldamine). Samuti on kergemaks tehtud juurdepääs ujulatele ja looduskaitsealadele, mis minu jaoks tähendab suuremat vabadust ja iseseisvat elu.

Christian Hedin

Täiendav info:

Petri Pitkänen petri.pitkanen@boras.se

Helsingi, Soome

Teine koht

Soome pealinna, ajaloolise Helsingi algusajad ulatuvad tagasi 1530. aastasse. Nüüd on see ligikaudu 1,4 miljoni elanikuga linnapiirkonna keskus.

Selle teine koht konkursil „Access City Award 2015” on tunnustus aastatepikkusele tublile tööle ja pingutusele ligipääsetavuse vallas. Eriti muljetavaldav on Helsingi süstemaatilisus ligipääsetavuse kavandamisel ja elluviimisel.

Kui vähendatakse füüsilisi tõkkeid, on võimalik ületada ka vaimseid tõkkeid. See aitab inimestel oma igapäevaeluga toime tulla.

Timo Lehtonen

Helsingi pakaselised talved kujutavad endast parajat pähkli, sest leida tuleb sellised lahendused, mis toimiks ka külma ja lumega.

Ligipääsetavuse kavandamine

2005. aastal valminud Helsingi ligipääsetavuskava on nurgakiviks tänastele strateegiatele ja põhimõtetele. Kava kohaselt peab ligipääsetavus olema igasuguse arendamis- ja kavandamistegevuse tingimatu ja lahutamatu osa.

Linnaametid ja -asutused peavad lülitama ligipääsetavuse oma kõigisse tegevustesse.

Kava hõlmab üld- ja eriligipääsetavust. Eriligipääsetavus kohaldub linnakeskusele, jalakäijatele mõeldud rajatistele ja ühistranspordile. Ülejäänud osas (v.a tänavate soojustus ja reljeefsed tänavakivid) rakenduvad üldised ligipääsetavusnõuded.

Helsingis on palgal põhikohaga ligipääsetavusspetsialist, kes töötab käsikäes puuetega inimeste nõukojaga, kelle eesistujaks on aselinnapea.

Helsingis saab minusugune elektriratastooli kasutaja metroos väga hästi hakkama. Lifte ja platvorme on lihtne kasutada ning bussiga sõitmine ei tekita mingeid probleeme.

Tore on see, et paljudes raamatukogudes ja muuseumides ning uues muusikakeskuses on kasutusel ligipääsu hõlbustavad vahendid. Nad kutsusid Helsingi puuetega inimeste nõukoja osalema planeerimises ning nii oli puuetega külastajatel juba projekteerimise käigus võimalus oma sõna sekka öelda. Meil oli võimalus arutleda arhitektide ja kõigiga, kes hoonet projekteerisid, ja see on minu arust ülimalt oluline.

Pirkko Mahlamäki

Linnas ringi liikumine

Helsingi ühistransport on juba enamjaolt ligipääsetav: 100% metroost ja 99% bussidest vastavad nõuetele. Juba käib töö, et kohandada ka ronge ja tramme nõuete järgi.

Ligipääsuteave

Linna veebisait „Helsinki kaikkile” vastab kõigile ligipääsetavuse nõuetele ning sealt leiab teavet paljude teemade kohta.

Internetis oleva teenuskaardi abil saavad elanikud tutvuda ka büroode ja teenuste ligipääsetavusega. 2012. aastal kasutas kaarti kuus üle 300 000 inimese. Kõigilt kasutajatelt oodatakse tagasisidet, mis aitaks linna veelgi ligipääsetavamaks muuta.

Siht ligipääsetavusele

2010. aastal määratleti „Helsinki kaikkile” projekti raames kõik linna marsruudid ja piirkonnad (sh tänavad ja avatud alad), kus tuleb tagada üld- või eriligipääsetavus. Läbimõeldud ja süstemaatiline lähenemine linna ligipääsetavamaks muutmisele

tähendab seda, et määratletud eesmärgid moodustavad nüüd lahutamatu osa linna haldusharude planeerimis-, ehitus- või hooldustegevusest.

2004. aastal töötasid Helsingi ja mitmed teised Soome linnad välja praktilise juhendi (SuRaKu), mis on nüüd osa Helsingi ligipääsetavuskavast. Juhendis on esitatud kriteeriumid, mille alusel hinnatakse avaliku ala ligipääsetavust, ning juhised nende rakendamiseks.

Ligipääsu parandamise ühtse protsessi osana pööratakse erilist tähelepanu mänguväljakutele, nii et kõigil oleks juurdepääs nende seadmetele ja mööblile. Käimas on ka projektid raamatukogude ja haiglate ligipääsu parandamiseks.

Näide ligipääsusümbolite kogust, mis on linna kodulehel tasuta saadaval.

Hindamismeetodite väljatöötamine

Linn on ligipääsetavuse hindamiseks välja töötanud meetodid, sh konkreetsed juhised. Need meetodid koos asjaomase personali koolitamisega on aidanud Helsingi linnaosadel läbi viia ligipääsetavusvajaduste ja -prioriteetide uuringu ja hindamise.

Ligipääsetavus on muutunud iga haldusüksuse igapäevatöö osaks: kes planeerib ligipääsetavat marsruuti või teenust, kes valmistab ette Internetis pakutavat teavet.

Nüüd on olemas uued võimalused valmistada vaegnägijatele hääлкаarte. Nende abil saavad nad liikuda nii hoonete sees kui ka ümbruses.

Timo Lehtonen

Täiendav info:

Pirjo Tujula Pirjo.Tujula@hel.fi

Ljubljana, Sloveenia

Kolmas koht

Sloveenia 280 000 elanikuga pealinn. Ljubljana on olnud edukas oma rikka ajaloopärandi säilitamisel. Linnale on iseloomulikud avarad haljasalad, mis katavad peaaegu kolmandiku selle territooriumist.

Konkursi kolmanda koha tõi linnale selle vankumatu pühendumus kõrvaldada tõkked ja muuta kogu linnaelu ligipääsetavamaks nii poliitilisel kui igapäeva tasandil.

” Armastan Ljubljanat. Arvestades linna ligipääsetavust, armastab temagi mind! Keslinna saan minna bussiga. Seal lasen Kavaliri elektriautol end viia kõisraudtee juurde, millega saan kindlusesse. Mulle meeldib rännata Ljubljana tänavatel ja ratastoolikasutajana olen õnnelik, et saan seda teha.

Nino Batagelj

Tõketeta kesklinn

Kesklinn on mootorsõidukitele 2007. aastast suletud. Selleks et see oleks ligipääsetavam, kasutatakse madaldatud ääre- ja reljeefseid tänavakive. Sillutatud tänavatel on sillutise vahed täidetud.

Jalakäijate, iseäranis eakate ja puuetega inimeste kasutuses on tasuta elektriautoteenus.

Foto: Nik Rován

Foto: Nik Rovar

Pealinna ja Sloveenia kõige populaarsemasse vaatamisväärsusesse Ljubljana kindlusesse pääseb kõisraudteed pidi sõitva turistirongiga, millel on juurdepääsu hõlbustav kaldtee.

Vaegnägijate jaoks on valmistatud lossi kombitav makett.

Jõge mööda sõitvate paatide peale pääsevad ratastoolikasutajad kesklinnas Lihuniku sillalt.

Ljubljana turismilehelt leiab teavet ligipääsetavate turismirajatiste kohta, samuti on võimalik minna turismiinfokeskustesse, mis pakuvad ekskursioone liikumiskustega inimestele.

Foto: Dunja Wedam

Viimastel aastatel on Ljubljana saanud moodne linn, mis arvestab puuetega inimeste vajadustega. Pimedana võin öelda, et bussides kasutatavad häälhoiatused ja -teated on muutunud lausa asendamatuks.

Luj Šprohar

Parem ligipääs transpordile

Ljubljana märgiti ära „Access City Awards 2012” konkursil töö eest, mida on tehtud transpordi ja infrastruktuuri ligipääsetavamaks muutmisel. Sellest ajast on linn liikunud süstemaatiliselt veelgi ligipääsetavamama ühistranspordivõrgustiku poole.

Puuetega ja eakate sõitjate vajadustest korraldatakse bussijuhtidele regulaarselt seminare. Puuetekoolitus on kõigile bussijuhtidele kohustuslik.

Puuetega inimestele pakutakse nõudmisel transporditeenust. 2014. aastast on Ljubljanas kasutusel spetsiaalsed isikutunnistused, mida inimesed saavad abi kutsumiseks kasutada. Puuetega inimestele ja nende saatjatele on linnatransport tasuta.

Eakate ja puuetega inimeste probleemide kuulamine

Ljubljanas toimuvad kõik koosolekud ligipääsetavates kohtades. Linnapeal on iga kuu vastuvõtupäevad, mil inimesed saavad tema poole ettepanekutega pöörduda.

Eakad ja puuetega inimesed on kaasatud linna poliitilisse protsessi linnapea nõukodade kaudu, mis nõustavad ligipääsetavuse täiustamise prioriteetide osas nii linnavalitsust kui erasektori teenusepakkujaid (sh restoranid, baarid ja hotellid).

Korrapäraselt tehakse eakatele ja puuetega inimestele ligipääsetavuse parandamiseks tegevuskavasid, millel on konkreetset eesmärgid ja selged tähtajad.

Ligipääsetavus Internetis

Igapäevaselt täiendatav Ljubljana linna koduleht vastab kõigile ligipääsetavusnõuetele. Samuti on tehtud eakate ja puuetega inimeste jaoks spetsiaalsed saidid. Viimaste seast tuleks mainida ligipääsetavusandmebaasi, kuhu on kantud linna 240 avalikku hoonet.

E-punkte, kus on arvutid tasuta interneti kasutamiseks, leiab Ljubljanas kõikjal, samuti on need sisse seatud kõigis 17 linnaosas, millest kaheksas on e-punktid ligipääsetavad ka ratastoolikasutajatele.

2010. aastast on Ljubljana pakkunud tasuta arvutikursusi eakatele ning 2014. aastaks oli neil osalenud 11 000 inimest.

Täiendav info:

Alenka Žagar alenka.zagar@ljubljana.si

Arona, Hispaania

Äramärkimine

avalike rajatiste ja teenuste eest

Arona asub Kaanaridel Tenerife saare lõunaosas. Linnas elab veidi üle 86 000 inimese.

Juba 1960ndatest alates on Arona populaarne puuetega turistide seas ning linna äramärkimine avalike rajatiste ja teenuste eest on tunnustus tähelepanuväärse töö eest ligipääsetava turismi vallas.

Ligipääsetavuseesmärgid turismi vallas

Arona pühendumises ligipääsetavale turismile tuleks mainida kolme olulist punkti. Esiteks peetakse vajalikuks, et kõik saare turismi- ja muude teenuste pakkujad teadvustaksid ja mõistaksid ligipääsetavuse kontseptsiooni. Teisena tuleb märkida sobivate tehniliste lahenduste leidmist ligipääsetavuse kitsaskohtadele ning kolmandana seda, et nii sotsiaalsel kui ka poliitilisel tasandil rakendatakse tuleviku planeerimiseks ja vigade vältimiseks strateegilist lähenemist.

Arona prioriteedid on järgmised: luua kõigile ligipääsetav külastuskogemus, edendada kaasatust ja isiklikku iseseisvust, harida turismiteenuste pakkujaid eakate ja puuetega turistide vajaduste ja selle osas, kuidas neid kõige paremini rahuldada.

Las Vistase rand on ligipääsetavuselt üks maailma parimaid: seal saab iga päev kogu aasta läbi tasuta ujuda. Vetelpäästemeeskond aitab sind spetsiaalse ratastooliga vette. Ma võin ka pere seltsis päikest nautida, sest seal on suured päikesevarjud ja võrkkiigid.

Emily Smith (briti turist)

Ligipääsetavuskava

Lisaks sellele, et paljudes hotellides on juba loodud puuetega külastajatele ligipääsuvõimalused, tahetakse 2003. aastal väljatöötatud kavaga muuta Las Vistase rand Hispaania üheks kõige ligipääsetavamaks rannaks.

Üheks algatuseks on seitsme kilomeetrise ligipääsu võimaldava promenaadi ehitamine. Füüsiliste, kuulmis- ja nägemispuuetega inimesed saavad minna ekskursiooniga vaalasid vaatlema ja osaleda muudiski tegevustes.

Aronas peetakse ligipääsetava turismi vallas saavutatud edu võtmeks ühtset planeerimist ning süstemaatilist puuetega inimeste kaasamist prioriteetide tuvastamisel ja nende lahenduste leidmisel.

Ligipääsetav teave

Arona turismipunktid pakuvad loomulikult ligipääsu kõigile. Turistide käsutuses on pimedate kirjas ja kombitavad kaardid, ligipääsetavad digiinfopunktid ja tõlge viipekeelde.

Kolmekeelne „Tõketeta Arona” teatmik on kõikjal saadaval ning sealt leiab kohaliku ligipääsetavusteavet ja -tutvustusi.

Aronas pakutakse linnavalitsuse personalile, aga ka äridele ja turismikorraldajatele, teavet ligipääsetavuse, sh asjakohaste õigusnõuete ja parimate tavade kohta eakate ja puuetega inimeste vajaduste rahuldamisel.

Linnas liikumine

Puuetega inimeste käsutuses on 13 ligipääsetavat taksot, mis on just neile teenuse pakkumisele spetsialiseerunud.

Linna meelelahutus- ja ostukohad on kujundatud kõigi vajadusi silmas pidades. Ameerika avenüü ääres, mida teatakse ka Kuldse Miilina, asub kuus turistide seas populaarset vabaajakeskust, mis on kohandatud liikumispuudega külastajate jaoks ja kus nad saavad võrdväärselt kõigi teistega külastada kohvikuid, poode ja restorane.

Emily Smith (Briti turist)

Täiendav info:

Noemi Díaz Delgado noemid@arona.org

Luxembourg, Lukseburg

Äramärgi- mine

avalike rajatiste ja teenuste eest

Luxembourgigi algusajad ulatuvad tagasi 963. aastasse. Linn on ehitatud mägisele maastikule, mis ühes kitsaste tänavatega muudab ligipääsu vägagi keerukaks. Linnas elab veidi üle 105 000 inimese.

Luxembourg märgiti ära avalike rajatiste ja teenuste eest. Žüriile avaldasid erilist muljet pingutused, mida linn on teinud ligipääsetavate valimiste osas.

Luxembourgigi eesmärk on olla linn, kus kõigil oleks mugav elada.

Kaasamine ja erivajadused

Eakate ja puuetega inimeste kaasamine otsuste tegemisse on Luxembourgis esmatähtis nii poliitiliselt kui strateegiliselt.

2012. aastal asutati erivajadustega inimeste kaasamise osakond, mille eesmärgiks on välja töötada kava avalike rajatiste ja teenuste ligipääsetavuse parandamiseks. Puuetega inimesed on osaluskomitee kaudu kaasatud kõigisse linna ligipääsetavusalgatustesse.

Linnas korraldatakse aasta läbi üritusi, et rõhutada kõigi elanike kaasamise olulisust ja soodustada paremat arusaamist inimeste vajadustest. Siinkohal tuleks mainida infonädalaid, mil ligipääsetavusteemasid käsitletakse debattide, näituste, aga ka spordi- ja kunstiürituste raames.

Linnas järgitakse nõuet võtta tööle puuetega, sh õpiraskustega inimesi. Hetkel moodustavad erivajadustega inimesed 5% linnavalitsuse personalist.

Luxembourggi linnavalitsus pingutab tugevasti, et muuta linn kõigile ligipääsetavaks. Sellele aitavad kaasa poliitilised otsused ja osakondade vaheline koostöö. Nõukoja töögrupi liikmena saan jagada oma teadmisi ja kogemusi ning aktiivselt kogu protsessis osaleda.

Tessy Wies

Tõkete eemaldamine

Kõigi uute ehitiste puhul järgitakse ligipääsetavusnõudeid ja järjest suuremas ulatuses kohandatakse vanemaid ehitisi.

Töö toimub tehniliste tingimuste järgi, mille on koostanud tehiskeskonna ligipääsetavuse nõukoda (ADAPTH) eesmärgiga soodustada ühtset projekteerimist. Ehituse käigus tuleb konsulteerida ADAPTHiga, et leida parimad lahendused.

Ligipääs valimisjaoskonda

Luxembourggi üks põhiarendusi on olnud ligipääsu tagamine valimisjaoskondadele.

Sellega seotud algatustest tuleks mainida tasuta valimibussi eakate ja puuetega inimeste jaoks, võimalust istuvas asendis valida, eakatele mõeldud parkimiskohti valimisjaoskondade juures, kaldeteid ligipääsetavaks tegemata valimisjaoskondades ja üksikasjalikke kaarte, mis näitavad valimisjaoskonna asukohta ja ligipääsetavust.

Luxembourggi linn viis tõketeta elu kontseptsiooni uuele tasemele, kui viimaste valimiste aegu organiseeriti kõigile ligipääsetavad kabiinid. Tänu sellele sain kasutada oma valimisõigust ja väljendada vaba kodanikuna oma tahet.

Motiani Kumar

Täiendav info:

Madeleine Kayser makayser@vdl.lu

Logroño, Hispaania

Äramärki- mine

tehiskeskonna ja avalike kohtade eest

Logroños käib alati kuskil töö parema ligipääsetavuse kallal. Oleme juba aastaid tähele pannud, et linn parandab pidevalt ligipääsetavust.

Juan José Rodríguez

Logroño asub Hispaanias Rioja veinipiirkonna südames. Seal elab 153 000 inimest. Linnale annavad iseloomu selle ajalooline keskus koos vanaaegse kindlustatud alaga.

Logroño märgiti ära algatuste eest tehiskeskonna ja avalike kohtade kategoorias.

Ühtne ligipääsetavuskava

Logroños on ligipääsetavusega tegeletud 1995. aastast, mil tehti põhjalik analüüs ligipääsuprobleemidest. Seejärel pandi kokku esimene ühtne ligipääsetavuskava, mida pidevalt ajakohastatakse.

Praeguses kavas on põhitähelepanu pööratud kaldteedele ülekäigukohtades, reljeefsele sillutisele, kõnniteedel takistusi tekitava tänavamööbli ümberasetamisele ning helisignaalidele linna kõigis ülekäigukohtades.

Loodud on interaktiivne linnaplaan, millelt leiab puuetega inimestele ligipääsetavad parkimiskohad, ühistranspordipeatused ja -marsruudid.

Muudest ambitsioonikatest ligipääsetavuseesmärkidest tuleks nimetada kogu Logroño ühistranspordi kohandamist ning tänavate, väljakute ja parkide ümberkorraldamist.

Ühtne ligipääsetavuseeskiri

2015. aastast hakkas linnas kehtima ühtne ligipääsetavuseeskiri. Sellega sätestatakse nii minimaalsed ligipääsetavusnõuded kui ka olulised ja kohustuslikud tingimused.

2015. aasta oktoobris alustab linnavalitsuses tööd ligipääsetavusinspektor, kelle ülesandeks on linna ligipääsetavusalgatuste juhtimine ja edendamine.

Eakate ja puuetega inimeste osalemine

Logroño ligipääsetavustegevuse alustalaks on eakate ja puuetega inimeste aktiivne osalemine poliitika väljatöötamise ja elluviimise kõigis etappides.

Lisaks linna ühtse ligipääsetavuskava koostamise tehnilisele komisjonile tegutseb arvukalt muidki komisjone, kes aitavad prioriteete tuvastada ja strateegiat kooskõlastada.

2012. aastast tegutseb ka linnavalitsuse puuetega inimeste komisjon, kes annab neile asjaomastes nõuandvates ja muudes organites.

Sõnumi levitamine

Logroño on linnade ligipääsetavuse võrgustiku (Ciudades por la Accesibilidad) üks asutajaliikmeid ja hetkel Hispaania nutikate linnade võrgustiku eesistuja asetäitja.

Linn kasutab neid ja muidki sidemeid (nt partnerlinnadega Prantsusmaalt, Saksamaalt, Itaaliast ja Suurbritanniast), et edendada ligipääsetavust kõikjal Euroopas.

Täiendav info:

Ángel Sáinz Yangüela asainz@logro-o.org

Budapest, Ungari

Äramärkimine

transpordi ja infrastruktuuri eest

1,7 miljoni elanikuga Budapest on Ungari pealinn. Linn asub Doonau jõe kallastel, mis on omavahel ühendatud kaheksa silla ja kahe metrootunneliga.

Budapest märgiti ära transpordi ja infrastruktuuri kategoorias.

Linnaarendamise kontseptsioon

Budapesti linnaarendamise kontseptsioon 2030. aastaks määratleb linna tulevikku. Alates 2006. aastast on ellu viidud mitu ulatuslikku ümberkujundamisprojekti, sh maanteede ja avalike kohtade märkimisväärne täiustamine.

Strateegia seab olulisele kohale sotsiaalse võrdsuse saavutamist linnas.

Kõigi uute ja ümberkujundatud avalike hoonete ligipääsetavus peab vastama

selgetele eeskirjadele ja normidele. Linnas on üha arvukamalt ligipääsetavaid avalikke käimlaid, mille asukohta saab vaadata ka Internetist.

Ühtne lähenemine transpordi ligipääsetavusele

2010. aastal asutati Budapestis uus transpordikorraldusamet, BKK. Selle ülesandeks on hallata linna transpordinvesteeringuid. Esimene säästva linnatranspordi kava sisaldab lennukaid plaane transpordi ligipääsetavuse osas.

Saavutustena tuleks märkida uue metrooliini täielikult ligipääsetavaid ronge ja peatusi, 97% ulatuses ligipääsetavaid linnaliinide busse, millest 500 on madalapõhjalised tänu viimasel neljal aastal tehtud investeeringutele. 300 bussipeatuses on saadaval reaalarajas sõiduinfo häälteavitus.

” Minu kui väga puuduliku nägemisega inimese jaoks, kes liigub Budapestis iga päev üksinda ringi, et minna tööle, poodi, sportima või sõpradega kohtuma, teevad elu lihtsamaks arvukad täiustused. Nende hulka kuuluvad järgmise bussi või trammi saabumise häälteavitused, mida meie, vaegnägijad, saame ise kaugjuhtida. Linnavalitsus mõtleb aina rohkem puuetega inimeste peale ja uurib nende arvamust uute algatuste planeerimisel.

Kõik trollibussid ja kaks enimkasutatavat trammiliini on samuti ligipääsetavad. Ligipääsetavad trammid lähevad käiku 2015. aastal.

Samuti on ligipääsetavad praamid ja paadid ning tellimisel töötavad minibussid abivajajatele.

Ligipääsetavad klienditeenindused on ka Budapesti kahes olulisemas ümberistumispunktis.

Nimetatud arenduste projekteerimise ja rakendamise igasse etappi on kaasatud puuetega inimesed. Puuetega ja eakatelt inimestelt oodatakse ka tagasisidet uute arenduste ja projektide kohta. Neid andmeid kasutatakse täienduste tegemiseks ja uute projektide väljatöötamiseks.

Ratastooli kasutajana on mul lihtne metrooga sõita. Mul ei ole kellegi abi tarvis. Juurdepääs on nüüd lihtsam kui kunagi varem. Saan minna kohtadesse, millele mul enne juurdepääs puudus. Nüüd saan nagu kõik teisedki ise endale elatist teenida.

Judit Szekeres

4. metrooliini tõkkevaba disain on sündinud paljude aastate aruteludes, milles minul oli võimalus osaleda.

Metrookasutajana olen rõõmus, et tunnelites ja perroonidel kasutatakse lihtsalt leitavaid kombitavaid juhtribasid, mis on abiks nii orienteerumisel kui ka ohutul liikumisel. Valgusriba aitab vaegnägijatel õigesti kindlaks määrata oma asukohta perroonil, samuti annab see märku rongi saabumisest.

Erszébet Földesi

Täiendav info:

Dr. Balázs Szeneczey szeneczeyb@budapest.hu või international@budapest.hu

Osalemine konkursil „Access•City Award 2016”

„Access City” auhinna väljaandmist korraldab Euroopa Komisjon koos Euroopa Puuetega Inimeste Foorumiga. Auhinna eesmärk on ergutada linnu oma kogemusi jagama ja täiustama kõigi hüvanguks ligipääsetavust.

Kas soovite, et teie linna projekte tutvustataks „Access City” auhinna järgmises teatmikuses? Kas soovite teiste linnadega oma kogemusi ja meetmeid jagada?

Osalege konkursil „Access•City Award 2016”!

Kuues auhinnakonkurss algab 2015. aasta kevadel (kuupäev täpsustamisel).

Kandideerimiseks tuleb määratud kuupäevaks täita ja esitada veebipõhine taotlusvorm.

Täpsem teave aadressil <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1141&langId=et>

„Access City” auhinnakonkursil osalemine ei ole ainult võimalus endale nime teha, vaid ka unikaalne võimalus mõelda hetkesituatsioonist teie linnas ja hinnata edusamme.

Taotlusvormi küsimustele vastates saate analüüsida linna ligipääsetavuspoliitikat ning leida selle tugevad ja nõrgad kohad.

Kes võib kandideerida?

Kandidaat peab olema ühe ELi liikmesriigi üle 50 000 elanikuga linna valitsusasutus. Liikmesriikidest, kus on vähem kui kaks sellist linna, võivad osaleda ka kahest või enamast linnast koosnevad piirkonnad, kui nende kombineeritud elanike arv on üle 50 000.

Kuna üks linn ei või kahel järjestikusel aastal „Access City” auhinda võita, ei saa 2015. aasta võitja osaleda 2016. aasta konkursil.

Ülejäänud linnad, k.a teise ja kolmanda koha võitjad ja äramärgitud linnad, on osalema oodatud.

Abimaterjalidena konkursil osalemise ettevalmistamiseks leiab juhised ja tingimused kõigis ELi ametlikes keeltes „Access City” auhinna veebisaidilt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=et&catId=88&eventsId=1023&furtherEvents=yes>

Võitjate väljaselgitamine

Žürii võtab arvesse meetmeid, mis on kavandatud ja läbi viidud järgmistes valdkondades:

- tehiskeskond ja avalikud kohad;
- transport ja sellega seotud infrastruktuurid;
- info ja kommunikatsioon, sh uued tehnoloogiad (IKT);
- avalikud rajatised ja teenused.

Žürii hindab taotlusi järgmise viie kriteeriumi põhjal:

1. meetmete ulatus,
2. omandiõigus, pühendumise ulatus,
3. mõju,
4. kvaliteet ja tulemuste kestlikkus,
5. puuetega inimeste ja asjaomaste partnerite kaasatus.

Võitjate väljaselgitamine toimub kahes voorus, milleks on eelvalik riigi tasandil ja lõplik valik Euroopa tasandil.

Riiklikud žüriid valivad Euroopa Komisjoni antud hindamiskriteeriumitest lähtudes riigi kandidaatide seast välja maksimaalselt kolm linna.

Valitud kandidaadid pääsevad konkursi teise vooru ja neid asub hindama **Euroopa žürii**.

Konkursi „Access City Award 2016” võitja kuulutatakse välja 3. detsembril 2015. Auhinnatseremoonia toimub Brüsselis iga-aastaselt Euroopa puuetega inimeste konverentsil.

„Access·City” auhinna sekretariaat

„Access City” auhinna sekretariaat on kandidaatidele abiks konkursiks ettevalmistumisel. Täiendava teabe saamiseks kirjutage aadressil secretariat@accesscityaward.eu

Kolm trofeed
„Access-City ” auhind 2015

KUST SAAB ELI VÄLJAANDEID?

Tasuta väljaanded:

- üksikeksemplarid:
EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- rohkem eksemplare ning plakatid ja kaardid:
Euroopa Liidu esindustest (http://ec.europa.eu/represent_et.htm),
delegatsioonidest väljaspool ELi (http://eeas.europa.eu/delegations/index_et.htm),
kasutades Europe Direct'i teenistust (http://europa.eu/europedirect/index_et.htm) või
helistades infotelefonile 00 800 6 7 8 9 10 11 (kõikjalt ELi helistades tasuta) (*).

(*) Antav teave on tasuta nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne operaatori, hotelli ja telefonikabiini puhul).

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>).

